

DE WATERSCHAPSBELASTINGEN IN 2014

Waarom heffen de waterschappen belasting
en wat doen ze ermee?

 UNIE VAN WATERSCHAPPEN

DE WATERSCHAPSBELASTINGEN IN

Waarom heffen de waterschappen belasting
en wat doen ze ermee?

2014

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	6
1 Waterschappen en hun taken	9
2 Waterschapsbelastingen in 2014	11
2.1 Ontwikkeling lastendruk	11
2.2 Achtergronden ontwikkeling belastingdruk	12
2.3 Specificatie ontwikkeling belastingopbrengsten	15
2.4 Doelmatigheidsmaatregelen om lastenstijging te beperken	17
Bijlagen	
1 Ligging en belastingdruk van alle waterschappen	20
2 Tarievenoverzicht waterschappen	24
3 Belastingopbrengsten individuele waterschappen	27
4 Technische toelichting	28

Waterschapsbelastingen 2014: een beperkte stijging

In 2014 betalen gezinnen gemiddeld € 6 meer voor droge voeten en schoon water. Dit geldt zowel voor gezinnen met een huur- als een koopwoning. Een beperkte stijging dus. Ik ben blij dat we daar ook dit jaar weer in slagen en dat we dat in deze publicatie kunnen laten zien. In dit boekje geven we u een beeld hoe de waterschappen door hun belastingen Nederland droog en leefbaar houden. Door te bezuinigen en nog slimmer te werken, houden we de stijging van de waterschapslasten beperkt. Zo zorgen we dat het waterbeheer voor burgers en bedrijven betaalbaar blijft. De voorbeelden die in deze publicatie zijn opgenomen illustreren de drive van de waterschappen om hun taken zo doelmatig, innovatief en duurzaam mogelijk uit te voeren.

Regionaal maatwerk

Een gezin met een koopwoning van € 200.000,- betaalt gemiddeld € 305,- aan waterschapsbelastingen. Omdat de hoogte van de waterschapsbelastingen afhangt van de inrichting van het gebied, de specifieke taken van het waterschap en de eisen die in het gebied worden gesteld, loopt dit bedrag wel uiteen van € 215 tot € 440. In verhouding tot wat burgers en bedrijven voor hun belastingen krijgen, vind ik dat reële bedragen. De waterschappen bieden bescherming tegen het water, zetten zich in voor een goede

waterkwaliteit en waternatuur en onze afvalwaterzuiveringen behoren tot de beste van Europa.

Samenwerking en innovatie

Alle overheden die actief zijn in het waterbeheer hebben in 2011 het Bestuursakkoord Water gesloten. Daarin hebben wij afgesproken de stijging van de waterschapsbelastingen zoveel mogelijk te beperken. Het akkoord heeft ervoor gezorgd dat de samenwerking verder is versterkt, tussen waterschappen en met gemeenten, provincies en Rijk. Dit levert winst op, bijvoorbeeld door taken gezamenlijk uit te voeren en diensten gezamenlijk in te kopen. De waterschappen zijn altijd op zoek naar nieuwe manieren om het waterbeheer beter, goedkoper en duurzamer te maken. De waterschappen investeren in innovaties voor energierugwinning, energie-efficiency, grondstoffenterugwinning en betere informatievoorziening. Op de webpagina innovatie.uvw.nl zet de Unie van Waterschappen voorbeelden van innovatieve waterschapsprojecten in de etalage.

Klaar voor de toekomst

Water en waterbeheer zijn belangrijk in Nederland, maar ook erg kwetsbaar. Deze kwetsbaarheid neemt in de toekomst alleen maar toe, denk aan vaker voorkomende weersextremen. De waterschappen hebben de afgelopen jaren aangetoond dat hun organisatievorm en expertise bij uitstek geschikt zijn voor de taak van het waterbeheer

in ons land. Dat laat ook het rapport van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) zien, dat op 17 maart 2014 in Den Haag is gepresenteerd.

'Klaar voor de toekomst?', dat is vrij vertaald de titel van dit rapport. Het rapport uit, dat waterschappen als vanzelfsprekende expert op het gebied van regionaal waterbeheer worden gezien. Wat mooi dat een gerenommeerd, onafhankelijk internationaal instituut als de OESO het Nederlandse waterbeheer als 'wereldwijde referentie' ziet. We zijn klaar voor de toekomst, zowel qua techniek als organisatie, maar we moeten ons wel blijven ontwikkelen. We zijn blij met de aanbevelingen uit het rapport en staan open voor de verbeteringen die de OESO aankaart. We gaan het rapport met onze partners in de

watersector gebruiken om een gezamenlijke beleidsagenda te ontwikkelen. Het vraagteken in 'Klaar voor de toekomst?' moet een uitroepteken worden, daar gaan we voor.

Peter Glas

Voorzitter Unie van Waterschappen

1 WATERSCHAPPEN EN HUN TAKEN

De waterschappen zorgen in Nederland voor goed regionaal en lokaal waterbeheer. Hun taak bestaat uit bescherming bieden tegen hoogwater, zorgen voor voldoende water van goede kwaliteit en uit het zuiveren van afvalwater. Tweederde van Nederland zou nagenoeg onbewoonbaar zijn als er geen goed onderhouden duinen en dijken zijn die bescherming bieden tegen stormvloed van zee en hoogwater van de rivieren. Dit gebied, waarin 12 miljoen mensen wonen en 80% van ons nationaal inkomen wordt verdiend, zou zonder bescherming regelmatig onder water staan. Daarnaast zorgen waterschappen ervoor dat overtollig regenwater via sloten en kanalen wordt afgevoerd. En dat tijdens droogte voldoende water een gebied wordt ingelaten. Dit gebeurt met behulp van stuwen, gemalen en waterbergingen. Op duurzame en innovatieve wijze zorgen waterschappen ervoor dat afvalwater wordt gezuiverd en terug kan naar de natuur.

De volgende cijfers geven aanvullend inzicht in de taken en het functioneren van de waterschappen:

- 23 waterschappen zorgen voor voldoende en kwalitatief goed water, droge voeten en afvalwaterzuivering;
- 21 waterschappen zorgen voor hoogwaterbescherming¹;
- waterschappen beheren in totaal ongeveer 18.000 km waterkeringen, 225.000 km watergangen en 350 afvalwaterzuiveringsinstallaties;

- waterschappen zuiveren jaarlijks ca. 2 miljard m³ afvalwater. Dat komt overeen met de inhoud van 800.000 Olympische zwembaden;
- vijf waterschappen hebben naast hun 'watertaken' het beheer van ca. 7.500 km wegen²;
- waterschappen zijn werkgever van ongeveer 11.000 medewerkers; 1% van het aantal ambtenaren in Nederland.

Elk waterschap heeft een eigen bestuur en bekostigt zijn werkzaamheden door het heffen van belastingen. In 2014 brengen deze belastingen in totaal € 2,6 miljard op. Daarmee zorgt de waterschapsbelasting voor 1,8% van de totale belastingdruk in ons land. In dit boekje vindt u achtergrondinformatie over de waterschapsbelastingen. U krijgt antwoord op vragen als 'Waarom heffen de waterschappen belasting?', 'Hoe hoog zijn die belastingen?', 'Hoe verhoudt de hoogte van de belasting zich ten opzichte van vorig jaar?', 'Wat doen de waterschappen in 2014 met het geld?' en 'Hoe zorgen de waterschappen ervoor dat de rekening voor huishoudens en bedrijven betaalbaar blijft?'.

1 De waterschappen Vechtstromen en De Dommel hebben deze taak niet.

2 Dit zijn de waterschappen Rivierenland, Hollands Noorderkwartier, Schieland en de Krimpenerwaard, Hollandse Delta en Scheldestromen.

2 WATERSCHAPSBELASTINGEN IN 2014

In dit hoofdstuk zijn de ontwikkelingen van de waterschapsbelastingen ten opzichte van 2013 in beeld gebracht en toegelicht.

2.1 Ontwikkeling lastendruk

De waterschappen kennen vier verschillende belastingen:

- *watersysteemheffing*, de inmiddels in omvang grootste belasting, voor de bekostiging van het beheer en onderhoud van waterkeringen alsmede de maatregelen in watersystemen die zich richten op schoon en voldoende oppervlaktewater;
- *zuiveringsheffing* voor het dekken van de kosten van de zuivering van het afvalwater dat burgers en bedrijven op de riolering lozen;
- *verontreinigingsheffing*, die in rekening wordt gebracht als afvalwater rechtstreeks in het oppervlaktewater wordt geloosd;
- *wegenheffing* voor de bekostiging van de wegentaak bij vijf waterschappen.

De opbrengsten van de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing dekken het grootste deel van de kosten van een waterschap. De verontreinigingsheffing en de wegenheffing hebben een relatief kleine opbrengst. Burgers en bedrijven betalen belasting over de onderdelen die voor hen van toepassing zijn. De tabel hieronder geeft inzicht in het totaal aan waterschapsbelastingen dat acht veel voorkomende groepen huishoudens en bedrijven gemiddeld betalen. Hierin zijn ook de belastingen voor het wegenbeheer meegenomen.

Gemiddelde belastingdruk³ in € per huishouden/bedrijf⁴

	2013	2014 ⁵	Ontwikkeling
Eenpersoonshuishouden huurwoning	128	133	+ 4,6%
Eenpersoonshuishouden koopwoning	190	196	+ 2,7%
Meerpersoonshuishouden huurwoning	235	241	+ 2,7%
Meerpersoonshuishouden koopwoning	300	306	+ 1,9%
Agrarisch bedrijf met 40 ha grond	2.681	2.776	+ 3,5%
Natuurterrein van 1.000 ha	3.749	4.066	+ 8,5%
Groothandel	1.143	1.160	+ 1,4%
Productiebedrijf	20.007	20.364	+ 1,8%

We zien dat de vier soorten huishoudens gemiddeld vijf à zes euro meer betalen dan in 2013. Dat komt neer op 50 cent per maand meer per huishouden. Voor de natuurterreinen geldt dat, ten opzichte van 2013, veel waterschappen meer hectares in de watersysteemheffing betrekken en dat de waarde per hectare natuurterrein is toegenomen. Dit heeft ertoe geleid dat de tarieven voor de natuurterreinbeheerders in de meeste waterschappen zijn gestegen. Hierdoor hebben natuurterreinen te maken met een vrij grote stijging van de belastingdruk.

³ Het betreft een gewogen gemiddelde, waarbij de weging plaatsvindt met de aantallen huishoudens respectievelijk bedrijven die er van dat type in de verschillende waterschappen aanwezig zijn.

⁴ De kenmerken van deze soorten huishoudens en bedrijven zijn in bijlage 2 opgenomen.

⁵ Bij het berekenen van de lastendruk is rekening gehouden met de waardeontwikkeling van gebouwen. Als de waarde van gebouwen stijgt, laten de waterschappen het tarief van de watersysteemheffing dalen en omgekeerd. Hierdoor heeft een stijging of daling van de waarde op zichzelf geen invloed op de lasten die de eigenaar betaalt.

Meer in zijn algemeenheid geldt dat de grootste stijgingen optreden bij de groepen waar de belastingdruk vooral wordt bepaald door de watersysteemheffing en in mindere mate door de zuiveringsheffing. De zuiveringsheffing stijgt namelijk veel minder dan de watersysteemheffing.

Waterschapsbelastingen zijn regionale belastingen, waardoor de hoogte afhangt van de inrichting van het gebied, de specifieke taken van het waterschap en de eisen die in het gebied worden gesteld. Een belangrijke factor die de hoogte van de belastingen bepaald is de fysieke gesteldheid van het gebied. Veel of weinig water, hoog- of laaggelegen, wel of niet aan zee of aan grote rivieren liggend, grondsoort, landelijk of verstedelijkt gebied zijn voorbeelden van factoren die invloed hebben op de kosten. Verder kunnen de eisen die andere overheden (Rijk en provincie) aan het waterbeheer stellen van gebied tot gebied verschillen. Besturen kunnen verschillende keuzes maken over ambitieniveau en tempo. Het moment van investeren betekent wat voor het tarief. Dit alles zorgt voor verschillen in de hoogte van de belastingen van de 23 waterschappen.

Bijlage 1 geeft inzicht in de belastingdruk bij de afzonderlijke waterschappen voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning, een agrarisch bedrijf en een productiebedrijf. Bijlage 2 bevat alle onderliggende tarieven van de belastingen.

2.2 Achtergronden ontwikkeling belastingdruk

Waterschappen beheren een zeer omvangrijke infrastructuur van dijken, duinen en dammen tot sloten, gemalen en stuwen. Daarnaast zijn er nog transportstelsels voor afvalwaterzuivering (de riolering), zuiveringsinstallaties en vaar- en landwegen. Regelmatig is het nodig deze infrastructuur te renoveren, aan te passen of te vervangen. Dit vraagt omvangrijke investeringen, die in belangrijke mate verantwoordelijk zijn voor de lastenstijgingen bij de waterschappen. Daarnaast worden de waterschappen geconfronteerd met de algemene prijsstijgingen (inflatie) waar iedere Nederlandse burger en organisatie mee te maken heeft.

De optelsom van de investeringsprogramma's van de waterschappen van eind 2013 is dat de investeringen in de periode 2014-2017 gemiddeld € 1,3 miljard per jaar bedragen. Ten opzichte van de periode 2013-2016 lijkt er sprake van een wat lager investeringsvolume. Dit komt waarschijnlijk voort uit de doelmatigheidsimpulsen van het Bestuursakkoord Water (BAW) en het anticiperen op de gevolgen van de Wet Houdbare overheidsfinanciën. Beide trajecten hebben ertoe geleid dat de waterschappen hun investeringsplannen kritisch hebben bekeken. Ook is er gekeken of de taken door investeringsafstemming met andere overheden en door innovatieve oplossingen op een goedkopere manier met dezelfde hoge kwaliteit kunnen worden uitgevoerd.

In deze trajecten komen waterschappen regelmatig tot de conclusie dat bepaalde investeringen kunnen worden uitgesteld zonder dat de taakuitoefening, het voldoen aan wettelijke eisen en bestuurlijke afspraken eronder lijden. De taakuitoefening en dienstverlening van de waterschappen blijven op niveau, terwijl er minder kosten worden gemaakt. Door deze vorm van doelmatigheidswinst hoeven tarieven minder sterk te stijgen. Burgers en bedrijven profiteren daarvan in de vorm van een gematigde lastenontwikkeling. Daarnaast zijn waterschappen door het BAW meer gaan samenwerken. Ook daardoor zijn er lagere kosten en lagere belastingen, waarbij minder investeren één van de achterliggende oorzaken kan zijn.

Innovatieve oplossingen kunnen ertoe leiden dat doelstellingen sneller, tegen lagere kosten worden bereikt. Daarom kijken de waterschappen steeds meer naar oplossingen die buiten de traditionele aanpak liggen. Zo is met een nieuwe blik naar het traditionele afvalwaterzuiveringsproces gekeken, waaruit twee nieuwe concepten zijn ontstaan: de Energiefabriek en de Grondstoffenfabriek. Slimme technieken maken het mogelijk om energie en grondstoffen te winnen uit afvalwater. De waterschappen zijn dan ook voortvarend aan de slag om de efficiëntie van hun processen te verhogen en miljoenen te investeren in snel terugverdienende maatregelen. Door op deze duurzame manier met afvalwaterzuivering om te gaan besparen de waterschappen energie en geld.

Het investeringsvolume van € 1,3 miljard is als volgt over de verschillende taken verdeeld:

• waterkeringen	34%
• watersystemen	32%
• zuivering van afvalwater	26%
• overige investeringen	8%

Zuiveringsinstallatie Amersfoort wordt duurzaamheidsfabriek

Waterschap Vallei en Veluwe gaat in 2014 de grote rioolwaterzuiveringsinstallatie in Amersfoort ombouwen tot een gecombineerde energiefabriek en een grondstoffenfabriek. In de grootschalige installatie – het afvalwater van 300 duizend mensen wordt er schoongemaakt – zal vanaf 2015 zowel energie als grondstoffen worden teruggewonnen. Nu nog draaien de grote beluchtingsinstallaties hun rondjes met behulp van veel fossiele energie en worden er jaarlijkse tonnen slib vol fosfaat afgevoerd. “Straks staan hier vergistingsinstallaties en struvietreactoren, waarmee we achtereenvolgens energierijk biogas produceren en daarna waardevol kunstmest terugwinnen uit het rioolslib”, zegt dijkgraaf Tanja Klip-Martin. De installatie gaat jaarlijks 900 ton struvietkunstmest produceren en maakt zoveel energie dat in de eigen energiebehoefte wordt voorzien. “En dan houden we nog over om huishoudens van energie te voorzien”, zegt Klip.

Bron: www.binnenlandsbestuur.nl; 17 maart 2014

Bestuursakkoord Water

In 2011 hebben de waterschappen in het Bestuursakkoord Water (BAW) de afspraak gemaakt dat hun belastingopbrengst tot en met 2020 slechts gematigd zal stijgen. Het BAW bevat afspraken tussen Rijk, provincies, gemeenten, waterleidingbedrijven en waterschappen om het totale waterbeheer in Nederland eenvoudiger, transparanter en goedkoper te maken. Het BAW is afgesloten met als context sterk stijgende kosten omdat het waterbeheer aan steeds meer eisen moet voldoen. Om er voor te zorgen dat burgers en bedrijven het waterbeheer kunnen blijven betalen, is afgesproken dat de partijen de lastenstijging gematigd zullen houden. Hiertoe realiseren zij gezamenlijk een doelmatigheidswinst die tot en met 2020 oploopt tot jaarlijks minimaal € 750 miljoen. Deze doelmatigheidswinst moet de lastenstijging zo veel als mogelijk beperken.

De afspraken betekenen voor de waterschappen dat als hun belastingopbrengsten in de periode 2010-2020 gemiddeld per jaar met niet meer dan 2,5% exclusief inflatie stijgen, zij aan de afspraken voldoen. Omdat de inflatie voor 2014 door het Centraal Planbureau op het moment van schrijven op 1,5% wordt geraamd, voldoen de waterschappen in 2014 met een stijging van de opbrengst van 2,8% inclusief inflatie ruimschoots aan de afspraak over de lastenontwikkeling uit het BAW. Zij hebben dit met name bereikt door het treffen van een groot aantal efficiencymaatregelen, waarbij de nadruk onder impuls van het BAW ligt bij het verbreden en verdiepen van de onderlinge samenwerking tussen waterschappen en van de waterschappen met de andere partners van het BAW.

Wet Hof

In 2013 is de Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) in werking getreden. Hiermee vult de Nederlandse regering de afspraken in die op Europees niveau zijn gemaakt over het verbeteren van de overheidsfinanciën. De wet heeft als doelen om het begrotingstekort van de Nederlandse overheid, ook wel 'EMU-tekort' genoemd, structureel te verlagen, de overheidsschuld te verminderen en te zorgen voor overheidsfinanciën die op de langere termijn gezond zijn. De wet zou er toe kunnen leiden dat de waterschappen een aanzienlijke verbetering van hun EMU-saldo moeten realiseren. Zij kunnen dit alleen doen door een deel van hun investeringen niet meer uit te voeren of langer de tijd nemen voor hun investeringsprogramma. Omdat deze investeringen essentieel zijn voor de bescherming van ons land, zou dit hen in een lastig parket brengen. De eerste afspraken over de invulling van de Wet Hof, die het kabinet met de provincies, gemeenten en waterschappen in januari 2013 maakte, hadden nog geen grote invloed op de waterschappen: in 2014 kunnen zij nog een groot deel van hun voorgenomen investeringen uitvoeren. Voor 2015 en de jaren daarna verkeren de waterschappen nog in onzekerheid over de ruimte voor hun investeringen. De waterschappen gaan er in het belang van hun kerntaken vanuit dat zij voldoende ruimte voor investeringen houden.

2.3 Specificatie ontwikkeling belastingopbrengsten

Vergelijking met gemeenten en provincies

De belastingen van de waterschappen vormen samen met de gemeentelijke en provinciale heffingen het lokale belastinggebied, dat zorgt voor 9% van de belastingdruk in Nederland. De overige belastingdruk wordt veroorzaakt door het grote scala aan Rijksbelastingen. De tabel hieronder geeft inzicht in de ontwikkeling van de belastingopbrengsten van de gemeenten, provincies en waterschappen in de periode 2006-2014⁶. Te zien is dat de stijging bij de waterschappen lager is dan die bij de gemeenten en provincies.

	2006	2008	2010	2012	2014	Stijging 2006- 2014
Totaal gemeentelijke heffingen	6.532	7.299	7.812	8.305	8.671	+32,7%
Totaal provinciale heffingen	1.136	1.318	1.441	1.486	1.550	+36,4%
Totaal waterschapsbelastingen	2.028	2.093	2.262	2.426	2.575	+27,0%

Bron: Statline CBS, bedragen in miljoenen euro's

In deze paragraaf gaan we verder in op de totale belastingopbrengst 2014 van € 2,6 miljard van de waterschappen. De belastingopbrengsten van de afzonderlijke waterschappen zijn in bijlage 3 opgenomen.

Onderverdeling naar de vier soorten belastingen

De tabel hieronder laat de opbrengst zien van het totaal en van de vier waterschapsbelastingen afzonderlijk in 2013 en 2014.

	2013	2014	Ontwikkeling
Totale belastingopbrengst⁷	2.504	2.575	+2,8%
Watersysteemheffing	1.232	1.281	+ 4,0%
Zuiveringsheffing	1.221	1.241	+ 1,6%
Verontreinigingsheffing	9	9	Gelijk
Heffing wegenbeheer	42	44	+4,8%

Bron: Statline CBS, bedragen in miljoenen euro's

In de watersysteemheffing zitten de kosten die te maken hebben met het versterken van regionale waterkeringen, het voorkomen van wateroverlast, de Kaderrichtlijn Water en het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Onderdelen waaraan hoge eisen worden gesteld, waardoor deze heffing procentueel het sterkst stijgt. Bij de zuiveringsheffing zorgen besparingen voor een geringe stijging en dit resulteert in een stijging van de totale belastingopbrengst die met 2,8% gematigd is.

⁶ Er is gekozen voor 2006 als startjaar, omdat toen de laatste grote wijziging van de omvang van het lokaal belastinggebied plaatsvond, de afschaffing van het gebruikersdeel van de gemeentelijke onroerende zaakbelasting.

⁷ Als uitgangspunt voor de gegevens zijn de opbrengsten genomen die het CBS via zijn database Statline op internet publiceert. Om beter tot uitdrukking te brengen welke opbrengst nu voor welke taak wordt gegenereerd, heeft de Unie van Waterschappen de opbrengst van de watersysteemheffing van Waterschap Scheldestromen (Zeeland) gesplitst in de opbrengst voor het wegenbeheer en voor het watersysteembeheer. Waterschap Scheldestromen brengt de kosten van het wegenbeheer integraal met de watersysteemheffing in rekening. De andere vier waterschappen met een wegentaak doen dit via een afzonderlijke wegenheffing.

Watersysteemheffing en wegenheffing

De tabel hieronder geeft aan wat de vier groepen belastingplichtigen van de watersysteem- en de wegenheffing in 2013 en 2014 betalen.

Het gaat om:

1. huishoudens, ook wel 'ingezetenen' genoemd;
2. eigenaren gebouwd: huishoudens met een koopwoning en eigenaren van bedrijfspanden;
3. eigenaren ongebouwd: grondeigenaren, vooral agrariërs, maar ook eigenaren van andere onbebouwde terreinen zoals sportvelden, begraafplaatsen, braakliggende bouwgrond alsmede land- en spoorwegen;
4. eigenaren natuurterreinen.

	2013	2014	Ontwikkeling
Totale belastingopbrengst			
Watersysteem- en wegenheffing	1.273	1.324	+4,0%
Huishoudens	500	529	+ 5,8%
Eigenaren gebouwen	627	638	+ 1,8%
Eigenaren ongebouwd	144	154	+ 6,9%
Eigenaren natuurterreinen	2	3	+ 50,0%

Bron: Statline CBS, bedragen in miljoenen euro's

Aan de cijfers in de laatste kolom is te zien dat er verschillen zijn in de lastenontwikkeling voor de vier groepen belastingplichtigen. Dit komt doordat bij vrijwel alle waterschappen de verdeling van de totale kosten over de groepen is gewijzigd per 2014. Deze verdeling, ook wel 'kostentoedeling' genoemd, wordt minimaal eens in de

vijf jaar geactualiseerd. Omdat het belang van de verschillende groepen belastingplichtigen in de loop der jaren verschuift, wordt de verdeling aangepast om de betaling weer in overeenstemming te laten zijn met dat belang.

Kostentoedelingssysteem

De kostentoedeling gebeurt volgens de regels in de Waterschapswet. Eerst wordt het kostenaandeel voor de huishoudens bepaald. De omvang van dit aandeel wordt vooral bepaald door de bevolkingsdichtheid in een waterschap en kan uiteen lopen van 20 tot 60% van de kosten. In vergelijking met 2009 is er anno 2014 een hogere bevolkingsdichtheid. Dit verklaart dat de opbrengststijging voor huishoudens groter is dan de stijging van de totale opbrengst. Vervolgens worden de resterende kosten verdeeld over de drie andere groepen. Dit gebeurt op basis van de waarde van de betreffende arealen. Omdat gebouwen de afgelopen jaren in waarde zijn gedaald en ongebouwde grond en natuurgrond in waarde zijn gestegen, betalen de eigenaren van gebouwen relatief minder en de eigenaren van onbebouwde en natuurterreinen relatief meer dan de gemiddelde stijging. Voor de groep natuur speelt ook nog een rol dat het aantal ha's dat in de heffing wordt betrokken sterk is toegenomen.

Zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing

Huishoudens en bedrijven betalen zuiveringsheffing voor het lozen van afvalwater op de riolering en voor het lozen op oppervlaktewater wordt de verontreinigingsheffing in rekening gebracht. De hoogte van beide belastingen wordt bepaald door de hoeveelheid afvalwater en de mate van vervuiling (vuillast) van het afvalwater. De volgende

tabel geeft aan hoeveel huishoudens en bedrijven aan de twee belastingen betalen.

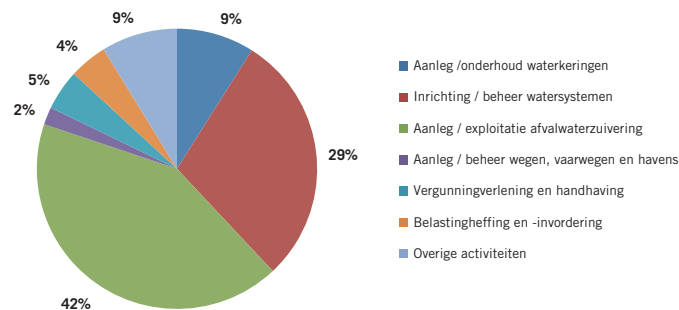
	2013	2014	Ontwikkeling
Totale belastingopbrengst			
zuiverings- en verontreinigingsheffing	1.231	1.250	+1,5%
Huishoudens	905	925	+ 2,2%
Bedrijven	326	325	- 0,3%

Bron: Statline CBS, bedragen in miljoenen euro's

De grotere stijging bij de groep huishoudens komt door een toename van het aantal inwoners en door een toename van het aantal woningen. Daardoor stijgt het aantal vervuilingseenheden⁸. Bij bedrijven daalt het aantal vervuilingseenheden doordat enkele bedrijven hun afvalwater zelf zijn gaan zuiveren en doordat er minder afvalwater wordt geloosd vanwege stagnerende industriële bedrijvigheid. In combinatie met het beperkt gestegen tarief leidt dit tot een daling van de opbrengst voor de groep bedrijven.

Inzicht in de kosten

De kosten van de beleidstaken die in de volgende figuur zijn weergegeven geven aan waar de waterschappen het belastinggeld aan besteden.

De figuur maakt duidelijk dat de waterschappen het grootste deel van hun kosten maken voor het exploiteren van installaties voor de zuivering van afvalwater (42%) en voor activiteiten in watersystemen (29%). Na 2010 is het aandeel van de aanleg en het beheer van waterkeringen toegenomen van 5% naar 9%. Dit heeft te maken met de deelname van de waterschappen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Tot 2011 werd dit programma volledig door het Rijk gefinancierd.

2.4 Doelmatigheidsmaatregelen om lastenstijging te beperken

De waterschappen werken steeds efficiënter door maatregelen die zij binnen de eigen organisatie treffen en door de samenwerking met andere waterschappen en/of gemeenten, waterleidingbedrijven, het Rijk en provincies te intensiveren. Hiermee voorkomen zij zo veel mogelijk dat de extra kosten die nodig zijn om de taken goed uit te blijven voeren ook tot hogere belastingen leiden. Enige stijging van

⁸ Een vervuilingseenheid is de hoeveelheid en vuillast van het afvalwater dat gemiddeld in een jaar door een persoon wordt geloosd.

de belastingen is echter onvermijdbaar, omdat de grote uitgaven niet in hun geheel met een grotere efficiency kunnen worden opgevangen. Enkele voorbeelden van samenwerking met andere partijen zijn hieronder beschreven.

Besparing door verbeterd asset management bij Boezemgemaal Spaarndam

Het boezemgemaal Spaarndam is een belangrijk en groot uitwateringsgemaal van het Hoogheemraadschap van Rijnland. Omdat de aandrijving van het boezemgemaal complex en storingsgevoelig was, vormde dit een risico voor de bemaling van de boezem. Verder vroeg de complexe aandrijving om specialistische kennis van het personeel en ook dit aspect maakte het gemaal tot een kwetsbaar object. Rijnland stond voor de keuze om het gemaal te renoveren of een nieuw gemaal te bouwen. Met behulp van asset management is voor beide opties onderzoek gedaan naar de bedrijfseconomische aspecten en risico's op het gebied van watersysteemeisen. Vooraf was het beeld dat de optie renovatie een aantal risico's in zich had waardoor nieuwbouw zou moeten plaatsvinden. Nieuwbouw van het gemaal zou € 30 miljoen kosten. Uit het onderzoek kwam een andere conclusie: door het nemen van diverse maatregelen kan boezemgemaal Spaarndam operationeel blijven. Na zorgvuldige afweging is dus geconcludeerd dat renovatie voordelen heeft ten opzichte van nieuwbouw. De kosten voor renovatie zijn geraamd op € 3 miljoen. Dankzij de inzet van asset management heeft Rijnland € 27 miljoen bespaard.

Bron: Hoogheemraadschap van Rijnland.

Samenwerking in de afvalwaterketen

Een van de uitwerkingen van het BAW is een intensievere samenwerking tussen waterschappen en gemeenten in de afstemming tussen de afvalwaterzuivering en de riolering. Dit traject moet het belangrijkste deel van de totale doelmatigheidswinst van het BAW genereren. De doelen van het traject zijn:

- Realiseren van kostenbesparingen in het beheer van de afvalwaterketen, oplopend tot jaarlijks € 380 miljoen in 2020. Het resultaat

is een gematigde lastenontwikkeling voor de afvalwaterketen (riool- en zuiveringsheffing) in de periode t/m 2020;

- Verhogen van de kwaliteit van het beheer en vergroten van innovaties en duurzaamheid;
- Verminderen van de kwetsbaarheid bij de uitvoering van de beheertaken;
- Vergroten van kennisuitwisseling.

De lage stijging van de zuiveringsheffing illustreert dat het traject zijn vruchten afwerpt. Het geeft aan dat de waterschappen een goede start hebben gemaakt in het realiseren van doelmatigheidswinst samen met de gemeenten. In vijftig regio's geven waterschappen en gemeenten invulling aan concrete afspraken waarmee de doelen moeten worden bereikt. Daarbij zijn ook vaak de waterleidingbedrijven betrokken.

De maatregelen die de waterschappen en gemeenten treffen zitten op het gebied van investeringsprogrammering (afstemmen van beleid, duurzaamheid en innovatie) en operationele taken (beheer en onderhoud van rioolgemalen, gezamenlijke storingsdienst e.d.).

In 2013 heeft de Minister van Infrastructuur en Milieu de 'Visitatiecommissie waterketen' samengesteld. Onder leiding van oud minister Peijs gaat deze commissie na of partijen voldoende op gang zijn om de beoogde doelmatigheidswinst in 2020 ook te kunnen realiseren. In januari 2014 heeft de commissie een tussenrapportage uitgebracht en de strekking daarvan is dat de besparingsdoelstelling alleen met extra inspanningen kan worden gehaald. De resultaten die tot nu toe zijn gehaald bieden dan ook geen garantie dat het einddoel zonder meer wordt bereikt.

Twents Waternet (TWN)

In Twente wordt al lang en intensief door de 14 gemeenten en het waterschap samengewerkt. Daarbij is samenwerking geen doel op zich, maar een middel om doelstellingen te realiseren. In het begin lag het accent vooral op het bevorderen van de regionale samenwerking en het elkaar leren kennen. Met het Bestuursakkoord Water is het accent ook verlegd naar de 3 K's: kosten besparen, kwaliteit verbeteren en kwetsbaarheid verminderen. En ook de ambities op het gebied van duurzaamheid en dienstverlening (2 D's) worden door de samenwerking gerealiseerd.

Het echte werk wordt in 'werkplaatsen' gedaan. Hier vindt het 'doen' en 'innoveren' plaats en worden de resultaten geboekt. Er worden onderwerpen opgepakt waar alle leden van het TWN profijt van kunnen hebben. Bijvoorbeeld het uitwerken van een idee, een onderzoek en/of haalbaarheidsstudie. Dit gebeurt samen met onderwijsinstellingen, ondernemers en/of onderzoeksinstituten (de 4 O's). De pijler van een werkplaats is het werkplan. In dit werkplan staan de volgende onderdelen centraal:

- Op te leveren resultaat;
- Bijdragen aan de doelen (3 K's en 2 D's);
- Samenwerking van de 4 O's;
- Doen en innoveren.

De resultaten van een werkplaats zijn beschikbaar voor het hele TWN. Zo zijn bijvoorbeeld de onderwerpen "waterloket", "grondwatermonitoring" en "winstkansen onderzoek" in een werkplaats onderzocht. De samenwerking heeft voor het onderwerp "waterloket" een besparing van ca. € 10.000 per organisatie opgeleverd. Na de werkplaats "grondwatermonitoring" heeft een aantal gemeenten besloten samen een aanbestedingstraject in te gaan. Met het "winstkansen onderzoek" is bepaald waar kansen liggen om de 3 K's en 2 D's te realiseren. Dit bepaalt de agenda van het TWN voor de komende jaren.

Bestuurlijk zijn de laatste jaren een aantal stappen gezet. In 2009 is het document TAAK (Twent Afvalwater AKkoord) en het TKK (Twents Kansenboek Ketenoptimalisatie) getekend. Daarna is in 2012 het document "Waterwinst, TAAK 2.0" getekend, met daarin de doelen tot 2020. Voor een betere bestuurlijke aansluiting is een bestuurlijk kernteam opgericht. Recent is een winstkansen onderzoek uitgevoerd, waarin de meest kansrijke projecten zijn verkend. Deze projecten worden weer uitgediept in de werkplaatsen. Het eerst volgende onderwerp is "rioolvervanging".

Zie ook: <http://www.samenwerkenaanwater.nl>.

Samenwerking waterschappen en Rijkswaterstaat

Waterschappen en Rijkswaterstaat zijn in Nederland de twee grote beheerders van watersystemen. De waterschappen beheren de regionale en lokale watersystemen en Rijkswaterstaat is beheerder van het hoofdwatersysteem. Omdat de uitvoerende taken sterk op elkaar lijken, zijn er veel mogelijkheden om samen te werken en zo bij de uitvoering efficiencywinst te boeken. Het intensiveren van de samenwerking tussen Rijkswaterstaat en de waterschappen is dan ook een belangrijk thema van het BAW. Op de volgende terreinen is deze samenwerking de afgelopen jaren al geïnitieerd: professionalisering van de leidraden normeringen voor het toetsen van waterkeringen, crisisbeheersing, informatievoorziening, inkoop en aanbesteden, vergunningverlening en handhaving, personele mobiliteit en de overdracht van waterkeringen. In deze samenwerking wordt niet alleen gekeken naar kostenreductie, maar ook kennis delen, kwaliteitsverbetering en vermindering van kwetsbaarheid zijn belangrijke aspecten. De samenwerking vindt op meerdere terreinen plaats en de mogelijkheden voor verdergaande samenwerking worden verkend.

Een voorbeeld is gezamenlijke vergunningverlening en handhaving. Hiertoe is in september 2012 een samenwerkingsovereenkomst afgesloten op diverse deelreinen, zoals opleidingen, uitvoering van het Besluit Risico Zware Ongevallen (BRZO), toezicht, bouwvoorschriften strand, bedrijfsvergelijking en ICT. Alle afgesproken acties zijn gezamenlijk verkend en inmiddels uitgevoerd of nog in uitvoering.

BIJLAGE 1 LIGGING EN BELASTINGDRUK VAN ALLE WATERSCHAPPEN

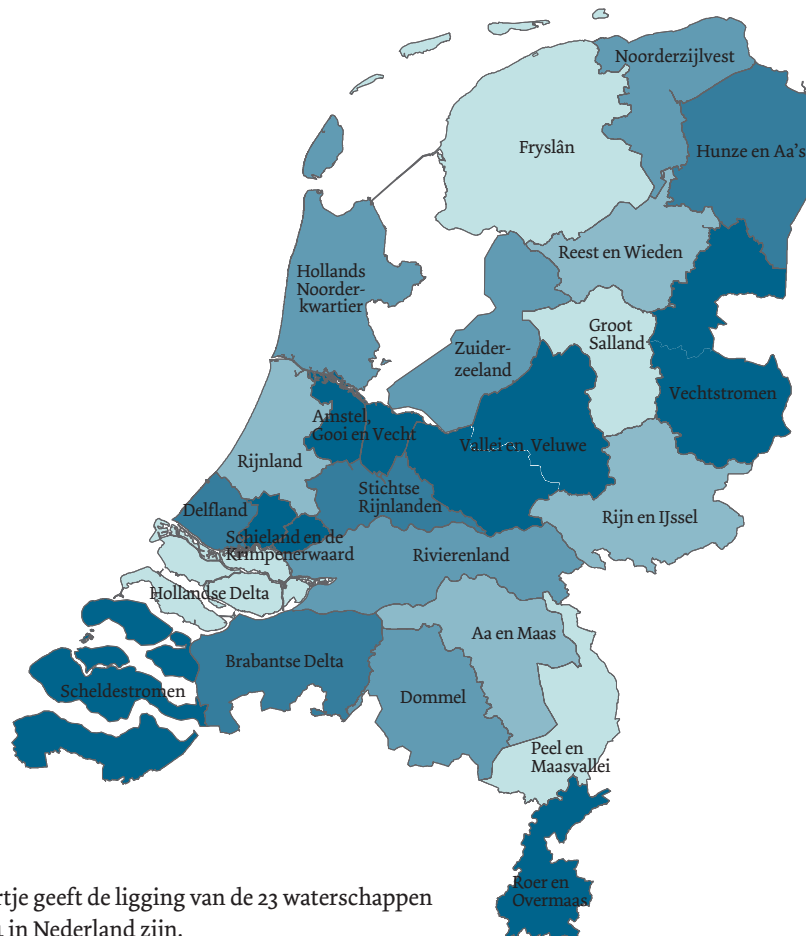
In hoofdstuk 2 is in beeld gebracht wat acht veelvoorkomende soorten huishoudens en bedrijven in totaal gemiddeld in Nederland aan waterschapsbelastingen betalen. Het betreft de volgende gezins- en bedrijfssituaties:

1. Eenpersoonshuishouden wonend in een huurwoning met afvalwater met een vervuilingswaarde van één vervuilingseenheid.
2. Eenpersoonshuishouden met een koopwoning die in 2013 een WOZ-waarde van € 200.000 had. Het afvalwater kent een vervuilingswaarde van één vervuilingseenheid.
3. Meerpersoonshuishouden wonend in een huurwoning met afvalwater met een vervuilingswaarde van drie vervuilingseenheden.
4. Meerpersoonshuishouden met een koopwoning die een WOZ-waarde van € 200.000 in 2013 had. Zij betalen zuiveringsheffing op basis van drie vervuilingseenheden.
5. Agrarisch bedrijf met opstallen met een WOZ-waarde van € 400.000 in 2013, 40 ha niet-bebouwde grond en afvalwater met een vervuilingswaarde van drie vervuilingseenheden.
6. Natuurterrein van 1000 ha.
7. Groothandel met een bedrijfspand met WOZ-waarde van € 2.400.000 in 2013 en afvalwater met een vervuilingswaarde van zeven vervuilingseenheden.
8. Productiebedrijf voedingsmiddelen met een pand dat in 2013 een WOZ-waarde van € 12.000.000 had en dat afvalwater met een vervuilingswaarde van 300 vervuilingseenheden loosde.

De hoogte van de belastingen verschilt per waterschap doordat de taken, aard van de gebieden en bestuurlijke keuzes van de waterschappen verschillend zijn. In de hierna opgenomen kaartjes is de belastingdruk van de individuele waterschappen in 2014 weergegeven en de lastenontwikkeling sinds 2013. Voor de overzichtelijkheid zijn alleen de volgende groepen gepresenteerd:

- meerpersoonshuishouden met eigen woning (3);
- agrarisch bedrijf (5);
- productiebedrijf in de voedingsmiddelenindustrie (8).

Bij het berekenen van de belastingdruk is rekening gehouden met de waardeontwikkeling van de gebouwen sinds 2013. Als de waarde van gebouwen daalt, laten de waterschappen het tarief van de watersysteemheffing stijgen om dezelfde opbrengst te ontvangen. Een stijging van de waarde leidt tot een navenante daling van het tarief. Een daling of stijging van de waarde heeft dus op zichzelf geen invloed op de hoogte van de belasting die een eigenaar betaalt. In de belastingdruk is ook de belasting opgenomen die vijf waterschappen in het westen van ons land in rekening brengen voor hun wegentaak. Dit zijn de waterschappen Rivierenland, Hollands Noorderkwartier, Schieland en de Krimpenerwaard, Hollandse Delta en Scheldestromen. In die waterschappen betalen burgers en bedrijven minder belasting aan gemeenten, omdat die daar het wegenbeheer niet uitvoeren. Bij de kaartjes is vermeld welk deel van de belastingdruk te maken heeft met de wegentaak.

Het volgende kaartje geeft de ligging van de 23 waterschappen weer die er in 2014 in Nederland zijn.

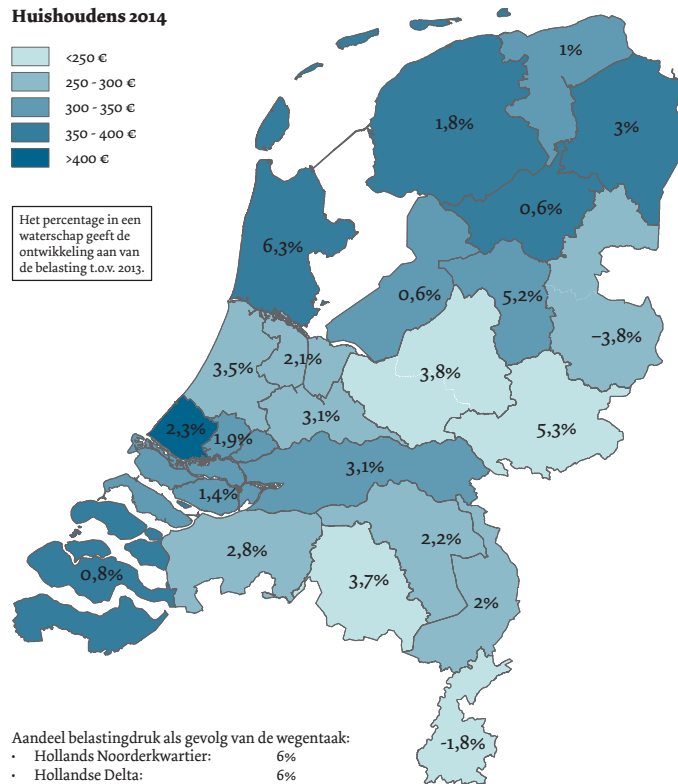

Meerpersoonshuishoudens met eigen woning van € 200.000 en 3 vervuilingseenheden

Huishoudens 2014

Het percentage in een waterschap geeft de ontwikkeling aan van de belasting t.o.v. 2013.

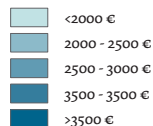

Aandeel belastingdruk als gevolg van de wegentaak:

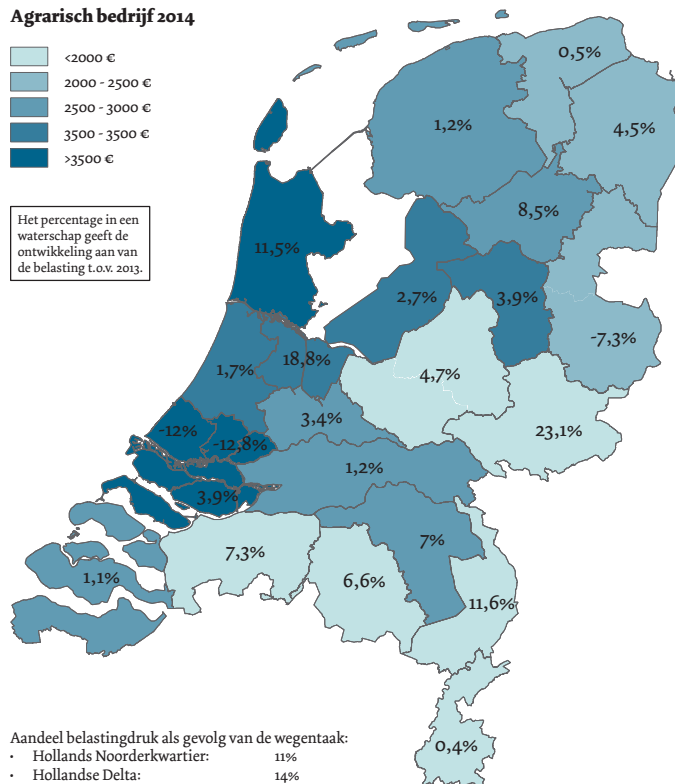
- Hollands Noorderkwartier: 6%
- Hollandse Delta: 6%
- Schieland en de Krimpenerwaard: 4%
- Rivierenland: 4%
- Scheldestromen: 10%

Agrarisch bedrijf met opstallen van € 400.000, 40 ha grond en 3 vervuilingseenheden

Agrarisch bedrijf 2014

Het percentage in een waterschap geeft de ontwikkeling aan van de belasting t.o.v. 2013.

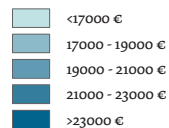

Aandeel belastingdruk als gevolg van de wegentaak:

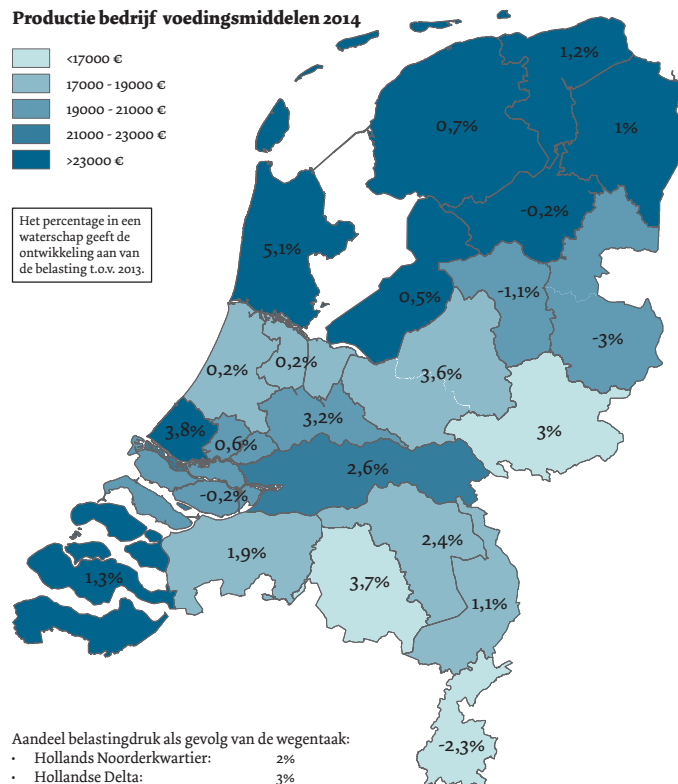
- Hollands Noorderkwartier: 11%
- Hollandse Delta: 14%
- Schieland en de Krimpenerwaard: 17%
- Rivierenland: 4%
- Scheldestromen: 15%

Productiebedrijf met WOZ-waarde van € 12.000.000 en 300 vervuilingseenheden

Productie bedrijf voedingsmiddelen 2014

Het percentage in een waterschap geeft de ontwikkeling aan van de belasting t.o.v. 2013.

Aandeel belastingdruk als gevolg van de wegentaak:

- Hollands Noorderkwartier: 2%
- Hollandse Delta: 3%
- Schieland en de Krimpenerwaard: 2%
- Rivierenland: 2%
- Scheldestromen: 5%

BIJLAGE 2 TARIEVENOVERZICHT WATERSCHAPPEN

Basistarieven watersysteemheffing

Waterschap	Basistarieven watersysteemheffing				Tariefdifferentiatie
	Ongebouwd	Natuur	Gebouwd	Ingezetenen	<i>Als het belang van het watersysteembeheer voor bepaalde onbebouwde en bebouwde onroerende zaken duidelijk afwijkt van dat van andere onroerende zaken, kan het waterschapsbestuur besluiten de tarieven te differentiëren, dat wil zeggen lager of hoger vaststellen</i>
	in € per ha	in € per ha	% WOZ-waarde	in € per huishouden	
Aa en Maas	64,25	2,50	0,03645	54,50	75% korting voor buitendijs gelegen (ongebouwd); 100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Amstel, Gooi en Vecht	73,15	2,98	0,01685	98,65	100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Brabantse Delta	43,01	3,43	0,03110	48,08	200% toeslag voor wegen (ongebouwd)
De Dommel	37,78	1,49	0,01812	35,70	30% korting voor gelegen in waterberging (ongebouwd); 100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
De Stichtse Rijnlanden	65,91	5,00	0,02420	65,70	100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Delfland	90,91	4,22	0,02582	114,44	400% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Fryslân	40,81	4,30	0,05915	77,51	75% korting voor buitendijs gelegen; 25% korting voor gelegen in waterberging (ongebouwd); 50% toeslag voor gelegen in bemalen gebied (ongebouwd); 100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Groot Salland	75,24	2,77	0,04650	87,26	75% korting voor buitendijs gelegen
Hollands Noorderkwartier	95,16	4,93	0,04750	96,39	75% korting voor buitendijs gelegen; 200% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Hollandse Delta	84,68	4,44	0,03980	91,37	75% korting voor buitendijs gelegen; 250% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Hunze en Aa's	51,86	3,51	0,04994	67,73	75% korting voor buitendijs gelegen; 100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Noorderzijlvest	51,58	3,60	0,05430	56,43	75% korting voor buitendijs gelegen; 100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Peel en Maasvallei	37,94	3,08	0,03200	46,32	250% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Reest en Wieden	60,67	2,92	0,05030	105,26	100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Rijn en IJssel	43,50	2,87	0,02980	44,80	75% korting voor gelegen in waterberging (ongebouwd); 100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Rijnland	73,11	4,00	0,02146	97,63	100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Rivierenland	64,74	3,95	0,04092	75,69	50% korting voor buitendijs gelegen; 250% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Roer en Overmaas	24,92	2,42	0,02080	35,93	400% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Scheldestromen	52,80	3,98	0,04762	67,27	100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Schieland en de Krimpenerwaard	87,26	2,62	0,02510	83,11	75% korting voor buitendijs gelegen; 100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Vallei en Veluwe	30,93	1,98	0,01967	47,33	50% toeslag in bemalen gebied (ongebouwd); 100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Vechtstromen	49,89	3,37	0,03900	51,59	75% korting voor buitendijs gelegen; 75% korting voor gelegen in waterberging (ongebouwd); 100% toeslag voor wegen (ongebouwd)
Zuiderzeeland	77,55	7,39	0,05620	68,88	50% toeslag voor wegen (ongebouwd)

Tarieven zuiveringsheffing, verontreinigingsheffing en heffing wegenbeheer ⁹

Waterschap	Zuiveringsheffing en Verontreinigingsheffing in € per v.e.	Wegenbeheer			
		Ongebouwd in € per ha	Natuur in € per ha	Gebouwd % WOZ-waarde	Ingezetenen in € per huishouden
Aa en Maas	45,96				
Amstel, Gooi en Vecht	54,00				
Brabantse Delta	52,20				
De Dommel	48,12				
De Stichtse Rijnlanden	59,45				
Delfland	92,08				
Fryslân	54,82				
Groot Salland	51,95				
Hollands Noorderkwartier	57,21	21,51	0,99	0,011560	37,61
Hollandse Delta	49,26	14,51	0,81	0,006700	12,51
Hunze en Aa's	74,44				
Noorderzijlvest	63,58				
Peel en Maasvallei	49,35				
Reest en Wieden	61,74				
Rijn en IJssel	45,17				
Rijnland	51,38				
Rivierenland	54,02	10,54	1,23	0,012860	39,35
Roer en Overmaas	48,52				
Scheldestromen	54,18	9,47	0,88	0,010469	14,87
Schieland en de Krimpenerwaard	56,56	35,34	3,65	0,030290	48,50
Vallei en Veluwe	50,13				
Vechtstromen	49,25				
Zuiderzeeland	58,00				

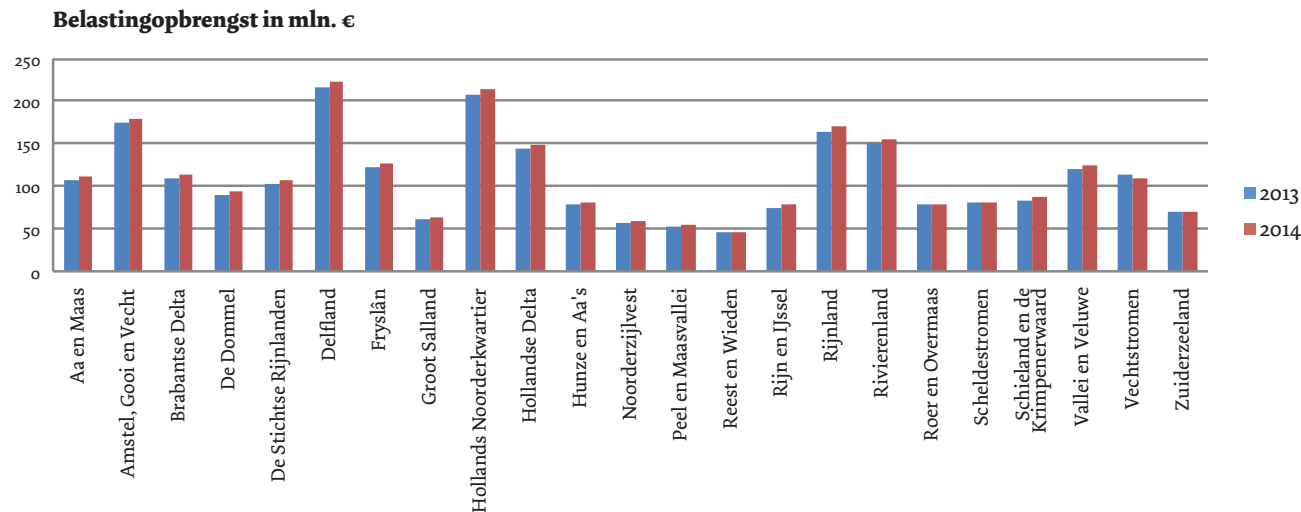
⁹ Waterschap Scheldestromen brengt de kosten voor het wegenbeheer samen met de kosten van het watersysteembeheer via de watersysteemheffing in rekening. In formele zin stelt het waterschap dan ook geen aparte tarieven voor het wegenbeheer vast. Om beter vergelijkbaar te zijn met de andere waterschappen zijn in bovenstaande overzichten wel aparte tarieven voor de watersysteem- en wegenheffing van Scheldestromen vermeld.

BIJLAGE 3 BELASTINGOPBRENGSTEN INDIVIDUELE WATERSCHAPPEN

In de figuur hieronder is de ontwikkeling van de totale belastingopbrengst per waterschap van 2014 ten opzichte van 2013 zichtbaar gemaakt.

Vijf waterschappen zijn ook verantwoordelijk voor het beheer van wegen. Deze kosten zijn verwerkt in de belastingopbrengst. Bij deze waterschappen zit in de totale belastingopbrengst 2014 het volgende aandeel voor de wegentaak:

- Hollands Noorderkwartier 7%
- Hollandse Delta 7%
- Schieland en de Krimpenerwaard 6%
- Rivierenland 4%
- Scheldestromen 12%

BIJLAGE 4 TECHNISCHE TOELICHTING

Alle weergegeven cijfers gaan over begrote bedragen, dat wil zeggen de belastingbedragen die de waterschappen aan huishoudens en bedrijven in hun gebied opleggen. De belastingopbrengst die een waterschap uiteindelijk ontvangt, wijkt af van de opbrengst die aanvankelijk aan belastingplichtigen is opgelegd. Dat komt door twee factoren:

- in de eerste plaats wordt kwijtschelding verleend aan huishoudens die kunnen aantonen dat zij niet in staat zijn om hun belasting te betalen;
- in de tweede plaats worden vaak in de loop van het jaar een aantal opgelegde belastingaanslagen oninbaar verklaard, omdat de betreffende huishoudens en bedrijven door financiële problemen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

In diverse tabellen zijn de cijfers afgerond op miljoenen euro's. De berekeningen van de totalen en procentuele ontwikkelingen zijn gebaseerd op niet afgeronde cijfers. Dit kan tot gevolg hebben dat de totalen en ontwikkelingen die in de tabellen zijn vermeld, afwijken van berekeningen die worden uitgevoerd op de afgeronde bedragen.

Colofon

Tekst:

Wijnand Dekking (Unie van Waterschappen)

Redactie:

Miranda van der Voort (Unie van Waterschappen)

Opmaak en druk:

Opmeer Drukkerij, Den Haag

Oplage:

1.500

Uitgave:

april 2014

 UNIE VAN WATERSCHAPPEN

